

ČESKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavního soudu

Jm é n e m r e p u b l i k y

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Daniely Zemanové jako soudkyně zpravodajky, soudkyně Lucie Dolanské Bányaiové a soudce Jiřího Přibáně o ústavní stížnosti **Spolku Šalamoun**, se sídlem U Mlýna 2232/23, Praha 4, proti usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 28. srpna 2024, č. j. 6 As 200/2024-31, za účasti **Nejvyššího správního soudu**, jako účastníka řízení, a **Úřadu pro ochranu osobních údajů**, sídlem Pplk. Sochora 727/27, Praha 7, jako vedlejšího účastníka řízení, takto:

I. Usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 28. srpna 2024, č. j. 6 As 200/2024-31, bylo porušeno ústavní právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Toto usnesení se proto ruší.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Ústavní soud se v tomto nálezu zabýval tím, zda musí advokát, jenž je členem spolku a jedná za něj v řízení o kasační stížnost spolku, dokládat ve smyslu § 105 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), vysokoškolské právnické vzdělání, které zákon vyžaduje pro výkon advokacie.

II.

Skutkové okolnosti a obsah napadeného rozhodnutí

2. Vedlejší účastník vedl se stěžovatelem přestupkové řízení, proti jehož výsledkům se stěžovatel bránil žalobou ve správním soudnictví. Protože městský soud jeho žalobu zamítl, podal stěžovatel proti rozsudku městského soudu kasační stížnost. V ní sdělil, že za něj jedná tříčlenný výbor, jehož členové mají vysokoškolské právnické vzdělání nutné k výkonu advokacie, přičemž jeden z členů Mgr. Šimon Mach je sám advokátem, zapsaným v seznamu advokátů České advokátní komory pod č. 20336.

3. Nejvyšší správní soud následně stěžovatele vyzval k zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost a k předložení plné moci udělené advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti nebo prokázání, že zaměstnanec nebo člen stěžovatele, který za něj jedná či jej zastupuje, má vysokoškolské právnické vzdělání, které zákon vyžaduje pro výkon advokacie.

4. Stěžovatel soudní poplatek zaplatil, plnou moc udělenou advokátovi či doklad o právnickém vzdělání vyžadovaném pro výkon advokacie svého jednatelského či zastupujícího zaměstnance či člena však bez dalšího odůvodnění nedoložil.

5. Nejvyšší správní soud poté pro nedostatek podmínky řízení spočívající v nedoložení plné moci či právnického vzdělání (§ 105 odst. 2 s. ř. s.), který stěžovatel k výzvě soudu neodstranil, jeho kasační stížnost odmítl.

III.

Argumentace stěžovatele

6. Stěžovatel podává proti shora označenému usnesení Nejvyššího správního soudu ústavní stížnost, neboť podle něj porušuje jeho základní práva podle čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

7. Namítá, že procesní podmínku podle § 105 odst. 2 s. ř. s. splnil a Nejvyšší správní soud proto neměl jeho kasační stížnost odmítnout. Právnické vzdělání vyžadované k výkonu advokacie u osoby, která je členem spolku a jedná za něj, stěžovatel osvědčil již v kasační stížnosti poukazem na to, že člen spolku Mgr. Šimon Mach je sám advokátem zapsaným pod č. 20336. Je absurdní a formalistické vyžadovat po advokátovi, který by se bez právnického vzdělání advokátem nestal, doložení takového vzdělání. Vzhledem k tomu, že výzvy Nejvyššího správního soudu představují formulářový text, domníval se stěžovatel, že Nejvyšší správní soud výzvu k doložení právnického vzdělání v textu přehlédl a ve skutečnosti ji zaslat nechtěl. Z toho důvodu stěžovatel na tuto část výzvy nereagoval. Obdobného přehlédnutí osvědčení právnického vzdělání již v kasační stížnosti se zřejmě následně dopustil i rozhodující senát Nejvyššího správního soudu.

IV.

Procesní předpoklady řízení a průběh řízení před Ústavním soudem

8. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení podle zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu. Dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas k tomu oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž bylo vydáno napadené rozhodnutí, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel splňuje předpoklady povinného zastoupení podle § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu, neboť je spolkem, za který jedná mimo jiné jeho člen – advokát Mgr. Šimon Mach (srov. usnesení sp. zn. IV. ÚS 467/21, bod 8). Stěžovatel vyčerpal všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svých práv a jeho ústavní stížnost je proto přípustná (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu *a contrario*).

9. Ústavní soud nenařídil ústní jednání, neboť od jednání nebylo možné očekávat další objasnění věci (§ 44 téhož zákona).

V.

Vyjádření účastníka řízení a replika stěžovatele

10. K výzvě Ústavního soudu se k ústavní stížnosti vyjádřil Nejvyšší správní soud, který připustil, že výzva k doložení splnění podmínky podle § 105 odst. 2 s. ř. s. byla nadbytečná. Z kasační stížnosti plyne, že za stěžovatele jedná mimo jiné také Mgr. Šimon Mach, který je advokátem, což si Nejvyšší správní soud mohl ověřit v evidenci vedené Českou advokátní komorou. Vzdělání vyžadované § 105 odst. 2 s. ř. s. mohl Nejvyšší správní soud u advokáta Mgr. Šimona Macha s vysokou mírou pravděpodobnosti předpokládat. Pokud jde o dalšího člena spolku, JUDr. PhDr. M. Š., Ph. D., ten pouze uváděl v kasační stížnosti akademický titul JUDr., což samo o sobě existenci právního vzdělání neprokazuje. Ve vztahu k oběma uvedeným členům spolku Nejvyšší správní soud nesouhlasí s tvrzením stěžovatele, že u nich splnění podmínky dle § 105 odst. 2 s. ř. s. osvědčil. Stěžovatel splnění podmínky pouze tvrdil, nikoliv však osvědčil. Přestože se stěžovatel domníval, že Nejvyšší správní soud výzvu k doložení plné moci advokátovi či právnického vzdělání člena spolku zaslat nechtěl, nijak na výzvu záměrně či přinejmenším vědomě nereagoval (například v doplnění kasační stížnosti zasláném dva dny po obdržení výzvy stěžovatelem). Stěžovatel tedy vědomě nebránil svá práva a za něj jednající člen – advokát porušil svou stavovskou povinnost.

11. V replice na vyjádření Nejvyššího správního soudu stěžovatel zopakoval, že splnění podmínky podle § 105 odst. 2 s. ř. s. tvrdil již ve své kasační stížnosti. Skutečnost, že JUDr. PhDr. M. Š., Ph.D., který je rovněž členem stěžovatele, má vysokoškolské právnické vzdělání vyžadované pro výkon advokacie, již stěžovatel opakovaně dokládal Nejvyššímu správnímu soudu v jiných svých kasačních stížnostech. Tato skutečnost je proto Nejvyššímu správnímu soudu známá. Ve vztahu ke svému členu Mgr. Šimonu Machovi stěžovatel zopakoval svou argumentaci z ústavní stížnosti. Dodal, že v případech, kdy stěžovatel udělí plnou moc advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti, postačí Nejvyššímu správnímu soudu uvést identifikační údaje advokáta a žádné doklady soud nevyžaduje. Stěžovatel nesouhlasí s tím, že by na výzvu nereagoval záměrně či vědomě. Stěžovatel jednoduše vycházel z toho, že výzva obsahuje formulářové znění a přehlíží, že stěžovatel podmínku podle § 105 odst. 2 s. ř. s. osvědčil

již v kasační stížnosti a nemusí tuto skutečnost znovu opakovat. Podezření, že stěžovatel jednal záměrně či vědomě, je v rozporu s jeho předchozí činností.

VI.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

12. Ústavní soud posoudil všechny výše uvedené okolnosti a dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

13. Právo na soudní ochranu zakotvené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod zaručuje každému možnost domáhat se stanoveným postupem ochrany svých práv před nezávislým a nestranným soudem, případně před jiným orgánem veřejné moci. Postup k ochraně práv ve správním soudnictví upravuje soudní řád správní. Tento předpis kogentně stanoví, jakým způsobem a za jakých podmínek lze právo na soudní ochranu uplatnit (čl. 36 odst. 4 Listiny). Platí, že jsou-li v konkrétním případě splněny procesní podmínky řízení, je povinností soudu, aby k projednání návrhu přistoupil a ve věci rozhodl (viz např. nález sp. zn. III. ÚS 4012/19, bod 18). V opačném případě vede postup soudu k ústavně nepřipustnému odepření spravedlnosti (srov. nálezy sp. zn. I. ÚS 2723/13, bod 24; sp. zn. I. ÚS 3106/13, bod 9; sp. zn. III. ÚS 2288/16, sp. zn. III. ÚS 2373/21, bod 18).

14. Při výkladu procesních podmínek, jež musí navrhovatel ve svém podání dodržet, se soudy musí vyhnout přepjatému formalismu (nález sp. zn. II. ÚS 3042/14, bod 27). Příslušná ustanovení procesního předpisu nelze vykládat způsobem, který klade na úkony navrhovatelů nepřiměřené a nerozumné požadavky (nález sp. zn. Pl. ÚS 30/24, bod 18).

15. Ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. stanoví, že v případě podání kasační stížnosti stěžovatelem coby právnickou osobou musí být stěžovatel v řízení buď zastoupen advokátem, nebo musí osoba, která za něj jedná či jej zastupuje a je jeho zaměstnancem nebo členem, mít vysokoškolské právnické vzdělání potřebné k výkonu advokacie. Skutečnosti, ze kterých plyne naplnění podmínky podle § 105 odst. 2 s. ř. s., nestačí pouze tvrdit, ale je nutné, aby byly v řízení o kasační stížnosti rovněž doloženy. Tato povinnost tíží zpravidla stěžovatele, jehož povinností je doložit plnou moc zastupujícího advokáta či oprávnění jeho člena nebo zaměstnance za něj jednat a jejich potřebné právnické vzdělání.

16. Tvrzení, že osoba uvádějící o sobě, že je advokátem, jím skutečně je, soudy ve své běžné praxi nežádají dále prokazovat. Toto tvrzení v sobě ostatně obsahuje každá plná moc udělená advokátovi pro řízení před Nejvyšším správním soudem. Je notorií, že Nejvyšší správní soud stejně jako jiné obecné soudy (ostatně i Ústavní soud), toto tvrzení běžně přijímá bez potřeby dalšího potvrzení ze strany zástupce, případně je ověřuje nahlédnutím do evidence České advokátní komory. Není důvod, aby takto Nejvyšší správní soud nepostupoval i v případě, kdy stěžovatel tvrdí, že za něj jednajícím členem nebo zaměstnancem je advokát. Pokud zároveň platí, že advokátem se nemůže stát osoba bez vysokoškolského právnického vzdělání potřebného pro výkon advokacie [§ 5 odst. 1 písm. b) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii], je potvrzení výkonu funkce advokáta zároveň ověřením jeho právnického vzdělání.

17. V projednávané věci však Nejvyšší správní soud uvedeným způsobem nepostupoval. Nevyjádřil žádné pochybnosti o tvrzení, že zastupující člen stěžovatele je advokátem, přesto odmítl kasační stížnost stěžovatele z důvodu nedoložení plné moci udělené advokátovi či odpovídajícího právnického vzdělání zástupce stěžovatele. S ohledem na výše uvedené nelze závěr o tom, že není splněna podmínka řízení povinného zastoupení, považovat za přiměřený a tedy souladný s ústavním výkladem podmínek přístupu k soudu. Ostatně nadbytečnost výzvy k doložení potřebného vzdělání po členu stěžovatele, který je advokát, uznal i Nejvyšší správní soud ve svém vyjádření k ústavní stížnosti.

18. Nad rámec uvedeného Ústavní soud uvádí, že stěžovatel měl na výzvu Nejvyššího správního soudu reagovat. Není úlohou účastníka řízení předjímat motivaci vydání výzvy, je-li vyzván k vyjádření, má tak učinit. Stěžovatel se v tomto směru tedy též dopustil pochybení, které je namístě mu vytknout, nemohlo mít však za následek odmítnutí kasační stížnosti.

VII. Závěr

19. Ústavní soud uzavírá, že Nejvyšší správní soud tím, že odmítl stěžovatelovu kasační stížnost pro nedoložení zastoupení advokátem či tím, že jednající člen stěžovatele nedisponuje vysokoškolským právním vzděláním potřebným pro výkon advokacie, kladl na stěžovatele nepřiměřený požadavek pro přístup k soudu, čímž porušil právo stěžovatele na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

20. Ústavní soud proto ústavní stížnosti vyhověl a usnesení Nejvyššího správního soudu zrušil, a to v celém jeho rozsahu včetně akcesorických výroků o vrácení soudního poplatku a nákladech řízení.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 29. ledna 2025

Daniela Zemanová
předsedkyně senátu